

RUBRIEK 3: NATUURLIJKE HULPBRONNEN EN MILIEU
LIFE

BEVOEGDE ACTOREN BINNEN DE EUROPESE INSTELLINGEN

Europese Commissie	Directoraat-Generaal Milieu - DG ENV LIFE-comité voor het milieu en klimaatactie C43600 Commission Joint Expert Group - DG Environment & DG Climate Action - LIFE 2014-2020 E03546
Raad van de EU	Raad Milieu (ENVI) Groep milieu (WP Environment)
Europees Parlement	Commissie Milieubeheer, Volksgezondheid en Voedselveiligheid (ENVI)
Comité vd Regio's	Commissie Milieu, Klimaatverandering en Energie (ENVE)

INHOUD

Context van het initiatief	<p>LIFE is het zelfstandig EU-financieringsprogramma voor de ondersteuning en verbetering van de biodiversiteit, het EU milieu- en klimaatbeleid en steeds meer ook het beleid rond duurzame ontwikkeling. Als zodanig zal het toekomstige LIFE-programma mee invulling geven aan de VN-Agenda 2030 (SDG's), het klimaatakkoord van Parijs, de biodiversiteitsstrategie van de EU, en aan de prioriteiten in opvolging van het 7e Milieuactieprogramma.</p> <p>LIFE is ook het enige instrument dat rechtsreeks kan ingezet worden voor het versterken van het Natura-2000 netwerk op het terrein en het initiëren van samenwerking voor natuurbehoud.</p> <p>Algemeen kan gesteld worden dat LIFE een katalyserende werking heeft op de financiering van acties rond deze doelstellingen, het delen van goede praktijken en ondersteunende acties om veranderingen sneller door te voeren en te verbeteren.</p>
Doelstellingen van het initiatief	Creëren van een financieel kader voor een verderzetting van een zelfstandig LIFE-programma voor de ondersteuning en verbetering van de biodiversiteit, het EU milieu- en klimaatbeleid, het beleid rond duurzame ontwikkeling een duurzaam materialengebruik, en een nieuw luik 'clean energy'.
Beleidsopties	<p>Goedkeuren of vraag tot bijstellen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behoud als zelfstandig programma - Hoogte van budget voor de verschillende onderdelen - Voorgestelde procedure van doorverwijzen van de invulling naar de werkprogramma's - Behoud van excellentie - Al dan niet een opgelegde geografische spreiding, mogelijk voor enkel strategische projecten - Inschatting van klimaatbijdragen, en hoe dit te meten, niet enkel voor LIFE

Verwachte effecten van het initiatief	Financiering creëren voor de invulling van doelstellingen rond omgeving en klimaat; optreden als katalysator voor soms moeilijk te financieren initiatieven met EU-toegevoegde waarde door overheden en privé-partners.
Soort initiatief	Wetgevend initiatief
Verdragsartikel	Artikel 174 van het Verdrag betreffende de Werking van Europese Unie
EU-regelgeving	COM(2018) 385, 292 en 293 https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment_en

TIMING

Verwachte publicatie voorstel	De voorstellen werden gepubliceerd op 1 juni 2018.
Behandelend Voorzitterschap	Bulgarije, Oostenrijk en daaropvolgende voorzitterschappen (Roemenië, Finland)

CONSULTATIE DOOR DE EUROPESE COMMISSIE OVER HET INITIATIEF

Openbare raadpleging	<p>In november 2017 werd de mid-term evaluatie van het LIFE-programma 2013-2017 afgerond. De Vlaamse Overheid en de Vlaamse stakeholders namen deel aan deze evaluatie</p> <p>De conclusies van de evaluatie zijn in de lijn van de verwachtingen zeer positief, zowel wat betreft efficiëntie en effectiviteit van het instrument, als wat betreft relevantie en complementariteit. De appreciatie voor de toegevoegde waarde van LIFE was zo mogelijk nog hoger. Aanbevelingen zijn nog steeds de nood aan minder zware procedures, ook in de rapportering, en de nood aan een verder strategisch focussen op nieuwe doelstellingen.</p> <p>LIFE heeft een lange traditie wat betreft projecten rond biodiversiteit en leefmilieu, en wordt unaniem positief beoordeeld. Zowel de budgetlijnen klimaat als de lijn geïntegreerde projecten zijn nieuw. Voor beiden is het niet mogelijk om volledige appreciatie te geven, maar de verwachte uitkomst van de reeds goedgekeurde projecten wordt als eenduidig positief gezien.</p> <p>Voor alle onderdelen van LIFE is de vraag groter dan het aanbod. In het lopende LIFE 'landen' slechts 9% van de ingediende projecten onder 'leefmilieu en duurzaam gebruik van hulpbronnen', 23% onder klimaatmitigatie, en 23% van de ingediende geïntegreerde projecten.</p>
Routekaart	<ul style="list-style-type: none"> - mei/juni 2018: voorstellen Commissie MFK post 2020 - najaar 2018: eerste wetgevende voorstellen programma's
Aanvangseffectbeoordeling	Anders dan in een vorige cyclus wordt geen gecombineerde impact assessment en ex-ante evaluatie van de LIFE-verordening voorzien. Wel beschikbaar is de evaluatie halverwege van het lopende programma.
Voorstel van regelgeving en effectbeoordeling	Informatie nog niet beschikbaar.

BEVOEGDE ACTOREN BINNEN VLAANDEREN

Trekkend minister	Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw
Trekkend beleidsdomein	Beleidsdomein Omgeving
Betrokken ministers	Bart Tommelein, Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie
Betrokken beleidsdomeinen	Beleidsdomein Internationaal Vlaanderen Departement Buitenlandse Zaken

VLAAMSE ANALYSE VAN HET VOORSTEL

Juridisch

Vlaamse bevoegdheid	LIFE is een gemengde bevoegdheid. Afspraken verlopen via het LIFE-dossiernetwerk binnen het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM), het Samenwerkingsakkoord van 5 april 1995 tussen de federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot het internationaal milieubeleid.
Vlaamse rechtsinstrumenten	De relevante Vlaamse begrotingsposten in geval van co-financiering van projecten door de Vlaamse Overheid

Beleidsmatig

Budgetvoorstel LIFE	<p>Hoofdpijnen :</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.450 miljard euro (+47% ten opzichte van vorige LIFE-budget van 3.457 miljard euro) • 2 'velden' Klimaat en Leefmilieu, 4 sub-programma's • Subprogramma's veld Klimaat: (1) Klimaatmitigatie & -adaptatie; (2) Transitie naar Schone Energie • Subprogramma's veld Leefmilieu: (1) Natuur en Biodiversiteit; (2) Circulaire Economie en Kwaliteit van het leven • + 1 miljard euro leefmilieu • + 1 miljard euro klimaat voor clean energy, komt over van Horizon • Klassieke projecten worden 'standard action projects' • Geïntegreerde projecten worden 'strategische projecten' • Inschatting dat 61% van de middelen via acties ten goede zou komen aan klimaatdoelstellingen <p>In het algemeen wordt er weinig gewijzigd aan de structuur en de werking van LIFE. Er wordt verder gebouwd op de sterktes van LIFE in haar huidige vorm. LIFE blijft 'policy driven' en complementair aan andere programma's met behoud van het principe van integratie van de doelen leefmilieu en klimaat in de grotere programma's. Projecten mbt 'Clean Energy' worden losgekoppeld van Horizon, en met 1 miljard budget toegevoegd aan LIFE.</p> <p>Voorstel is dat het budget van LIFE zou verhoogd worden met plusminus 2 miljard Euro (rekening houdend met indexering is dat een verhoging</p>
---------------------	--

met 47% tot 5.45 miljard euro/7 jaar). De helft van het geld komt van Horizon met de prioriteit 'Clean Energy', de andere helft is een werkelijke verhoging van het werkingsbudget. Met dit voorstel komt het budget van LIFE op 0,45% van het totale MFK, tegenover 0,32% in de vorige budgetperiode.

LIFE post 2020 is opgebouwd uit 2 velden, met elk 2 sub-programma's. Door toevoeging van 'Clean Energy' aan het sub-programma Klimaat verschuift het procentuele aandeel Leefmilieu versus Klimaat van 75/25% naar 64/36%.

In lopende prijzen en vergeleken met 2014-2020 gecorrigeerd voor indexering:

Veld Leefmilieu 64% = 3.500 miljard (+581)

- Natuur en Biodiversiteit 2.150 miljard
- Circulaire Economie en Kwaliteit van leven 1.350 miljard

Veld Klimaat 36% = 1.950 miljard +977 (+742 van Horizon)

- Klimaatmitigatie & -adaptatie 0.950 miljard
- Transitie naar Clean Energy 1 miljard

In het kader van een 25% oormerk voor klimaatactie voor het geheel van het MFK post 2020, wordt geschat dat 61% van de enveloppe van LIFE zal kunnen bijdragen aan de klimaat-*mainstreaming* van het MFK post2020 (mededeling van de Commissie 23 juli 2018).

Enkel het budget en de grote lijnen worden vastgelegd in het voorstel van LIFE-verordening. Alle andere beslissingen worden doorgeschoven naar de goedkeuring van de Werkprogramma's, het eerste in 2020. Een verdere opvolging zal in deze dus nodig zijn.

Het principe van mogelijkheid van het verwerven van grond voor het versterken van Natura2000 wordt nu wel al vastgelegd (Art. 14).

Een aantal verwachte voorstellen worden dus doorverwezen naar 2020 (via Art 17 van de verordening) en zullen in de goedkeuring van het eerste Werkprogramma staan. Deze werkwijze zou meer flexibiliteit toelaten om in te zetten op de meest actuele thema's.

Informeel stelt de COM dat bijkomende fondsen voornamelijk ingezet zouden worden voor projecten, en zou het criterium van excellentie worden behouden. Strategische projecten zouden mogelijk tot 40% van de totale projectwerking kunnen opgetrokken worden, en er wordt ook gezocht naar een manier om te zorgen voor een betere geografische spreiding van traditionele maar vooral ook van strategische projecten. De COM wil hiervoor een ondersteunend mechanisme in het leven roepen.

Voorstel is dat 61% van LIFE zal bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. Dit betekent naast 100% van het veld Klimaat, ook 40% van de middelen voor het veld Leefmilieu de klimaatdoelstellingen zal moeten ondersteunen. Art 13 (toekenningscriteria) stelt dat er prioriteit zal

	gegeven worden aan projecten die positieve neveneffecten opleveren en synergiën bevorderen.
Vlaamse context van het initiatief	Het LIFE-programma is een gewaardeerde en belangrijke cofinancieringsbron voor projecten met duidelijke toegevoegde waarde die ook bijdragen aan het bereiken van Vlaamse doelstellingen. Door de hoge kwaliteit van Vlaamse projecten, en het feit dat projecten worden toegewezen op basis van excellentie, is de return van LIFE voor Vlaanderen groot.
Relevantie EU-doelstellingen voor Vlaanderen	De EU-doelstellingen voor omgevingskwaliteit, circulaire economie en biodiversiteit zijn mee bepalend voor de Vlaamse doelstellingen. LIFE is in vele gevallen het enige EU-instrument dat effectief kan ingezet worden voor het versterken van het Natura-2000 netwerk op het terrein. Ook voor het behalen van de Vlaamse doelstellingen m.b.t. klimaat en energie kan LIFE een katalyserende rol spelen.
Geschiktheid van de beleidsopties voor Vlaanderen	Inschatting volgt wanneer meer details over de invulling bekend zijn.
Verwachte effecten van het initiatief in Vlaanderen	Door de hoge kwaliteit van Vlaamse projecten, en de toewijzing op basis van excellentie, zal de verwachte return van LIFE voor Vlaanderen groot zal zijn. Hierdoor kan LIFE een belangrijke ondersteuning bieden voor de realisatie van Vlaamse doelstellingen

BETROKKENHEID VAN DE VLAAMSE BELANGHEBBENDEN

Vlaamse belanghebbenden	Belangrijke partners voor het ontvangen van cofinanciering: <ul style="list-style-type: none"> - Vlaamse Overheid: ANB, INBO, VMM, VLM, VEA - NGO's, vln. Natuurpunt vzw. - Bedrijven en KMO's voor de ontwikkeling of uitwerken van nieuwe ontwikkelingen mbt klimaat, energie of omgevingskwaliteit
Consultatie van de Vlaamse belanghebbenden	Een consultatie zal worden opgezet door CCIM, het Coördinatie Comité Internationaal Milieubeleid, zal plaats hebben op 28 September 2018
Door de Vlaamse belanghebbenden verwachte effecten	De belangstelling voor cofinanciering onder LIFE is bijzonder groot. Door het beperkte budget kwamen tussen 2014 en 2016 slechts 20% van het totaal aantal goedgekeurde projecten in aanmerking voor cofinanciering. Vlaamse belanghebbenden scoren toch nog steeds 2 tot 3 keer boven de indicatieve enveloppe. De verwachting is dat dit zal stijgen vanaf 2018. In het geval de toewijzing ook na 2020 zal gebeuren enkel op basis van excellentie, is de te verwachten retour voor Vlaanderen hoog.

EERSTE VLAAMSE STANDPUNTBEPALING

<p>LIFE voldoet op alle vlakken aan de verwachtingen wat betreft effectiviteit en efficiëntie, met een hoge zichtbaarheid, een hoge toegevoegde waarde en een wervend karakter voor overheden en privé-partners.</p> <p>Door de hoge kwaliteit van de ingediende projecten scoort Vlaanderen, en ook België als geheel, 2 tot 3 keer boven het gewogen EU-gemiddelde voor LIFE.</p> <p>Algemeen kan gesteld worden dat LIFE een katalyserende werking heeft op de financiering, het delen van goede praktijken en ondersteunende acties om veranderingen sneller door te voeren en te verbeteren.</p>

Eerste elementen van Vlaamse positie:

- Life behouden als zelfstandig programma
- Toevoeging van een enveloppe voor *clean energy* wordt verwelkomd
- De toewijzing op basis van excellentie moet behouden blijven en voor 100% worden toegepast. Hoe is het excellentiebeginsel opgevat voor strategische projecten (de vroegere geïntegreerde projecten)? Zullen hier nog geografische beperkingen voor gelden zoals in 14-20?
- Klimaat-proofing: het is belangrijk dat alle investeringen (niet enkel investeringen gemarkeerd als klimaat-gerelateerd) die gefinancierd worden met EU budget compatibel zijn met de klimaatdoelstellingen van het Parijs akkoord en de transitie van de EU naar een koolstofarme samenleving. Het voorstel voor LIFE verordening bevat in art 13 (toekenningscriteria) een dergelijke toets inzake klimaat-proofing. Dit element moet zeker behouden blijven. De formulering kan eventueel nog worden verbeterd i.f.v. een geharmoniseerde formulering doorheen de verschillende MFK teksten.

Vragen aan de Commissie:

- Wat wordt bedoeld met de uitbreiding van de geografische scope? Wordt begeleiding van aanvragen in die landen versterkt, of wordt er een geografisch criterium ingevoerd?
- Zullen de niveaus van cofinanciering behouden worden?
- Als de verdere invulling van LIFE zal worden vastgelegd met de uitwerking van de Werkprogramma's, welke procedure zal worden gebruikt om deze WP goed te keuren? De Commissie zou de procedures moeten toelichten + aangeven waar/hoe deze vastgelegd worden. Het gebruik van het bestaande LIFE-comité, waarin de lidstaten vertegenwoordigd zijn, lijkt het meest aangewezen.
- Klimaat-mainstreaming: De accuraatheid en de kwaliteit van het '*Union climate marker system*', zoals vermeld in art 18.4, voor het objectiveren en meten hoeveel van het EU budget bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen wordt erg belangrijk. Dit is een algemene MFK kwestie, die verder gaat dan LIFE, maar voorlopig nergens werd besproken. We willen graag van de Commissie horen wat de plannen zijn en hoe het huidige *climate tracking system 2014-2020* kan verbeterd worden.
- Vraag naar een verdere vereenvoudiging van de procedures voor projectaanvragen en van projectadministratie en -rapportering. Hoe zal LIFE hierop inspelen? Wat is hiervoor voorzien in uitvoering?

REACTIE VANUIT VLAANDEREN OP DE EUROPESE CONSULTATIE

Openbare raadpleging, routekaart, aanvangseffectbeoordeling en/of effectbeoordeling	Een stakeholder-overleg over de voorstellen LIFE wordt opgezet door de COM, datum nog niet gekend.
---	--

EERSTE SUBSIDIARITEITSINSCHATTING

De verordening 2014 stelt: aangezien de doelstellingen van de verordening, namelijk bijdragen aan de tenuitvoerlegging en de ontwikkeling van beleid en wetgeving van de Unie inzake milieu en klimaat, met inbegrip van de integratie van de milieu- en klimaatdoelstellingen in ander beleid, en het bevorderen van betere *governance*, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen van deze verordening beter door de Unie kunnen worden bereikt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen treffen.

Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstellingen te verwezenlijken.

Vlaanderen kiest via talrijke projecten van overheden bovendien zelf in welke prioriteiten het wil co-investeren. Een EU-financieringsinstrument als aanvulling op de eigen investeringen voor en doelstellingen met betrekking tot omgeving en klimaat is ruim te verantwoorden.